Olli Mäenpää
20.11.2024

Vaiteliaisuusmääräys

Perustuslakivaliokunnalle

Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle sopimusneuvotteluista Euroopan unionin ja Yhdysvaltojen välillä oikeudelliseen yhteistyöhön rikosasioissa liittyvästä rajat ylittävästä pääsystä sähköiseen todistusaineistoon (EU-US-sopimusneuvottelut) (U 40/2024 vp, UJ 22/2024 vp)

Sopimusneuvottelujen keskeisenä aiheena on sähköisen todistusaineiston saatavuuden tehostaminen erityisesti rajat ylittävissä tiedonsiirtotilanteissa. Tällaista tehostamista voidaan pitää perusteltuna, kun teknologinen kehitys on muuttanut rikollisuuden muotoja ja vaikuttanut merkittävästi sen selvittämismahdollisuuksiin. Tehostamista koskevia sopimusvelvoitteita on valtiosääntöoikeudelliselta kannalta aiheellista arvioida lähinnä henkilötietojen suojan ja muiden perusoikeuksien asianmukaisen turvaamisen kannalta ottaen huomioon myös valtion täysivaltaisuuden vaatimus.

Euroopan unionin ja Yhdysvaltojen välillä käytävien sopimusneuvotteluissa on keskeinen merkitys myös EU:n sisäisellä asiaan liittyvällä sääntelyllä. Sen arviointi ei kuitenkaan lähtökohtaisesti kuulu perustuslakivaliokunnan tehtäviin.

Jatkokirjeen sisältö

U-jatkokirjeessä (Perusmuistio 24.10.2024) selostetaan neuvottelujen pääasiallista sisältöä. [redacted] Perusmuistiossa esitetään melko niukasti tietoja tai arviointeja sopimusluonnokseen sisältyvistä tai sopimusneuvotteluissa muuten esiin tulleista valtiosääntöoikeudellisesti relevanteista näkökohdista. Pelkästään neuvottelujen pääasiallista sisältöä käsittelevän verraten yleisluonteisen selostuksen perusteella on siten vaikea esittää valtiosääntöoikeudelliselta kannalta relevanttia arviointia muuten kuin verraten yleisellä tasolla. Tietojen puutteellisuutta ja yleisluonteisuutta voidaan pitää ongelmallisina myös eduskunnan tiedonsaantioikeuden kannalta.

[redacted] Perustuslakivaliokunta on arvioinut lausunnoissaan PeVL 23/2018 vp ja PeVL 41/2018 vp ehdo-

[1] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/1543 eurooppalaisista esittämismääräyksistä ja eurooppalaisista sailyttämismääräyksistä sähköisten todisteiden hankkimiseksi rikosoikeudellisissa menettelyissä ja rikosoikeudellisten menettelyjen perusteella annettujen vapaudenmenetyksen käsittävien rangaistusten täytäntöönpanoa varten

tusta kyseiseksi asetukseksi. Lausunnoissa esitetyt näkökohdat voivat olla merkityksellisiä myös sopimusluonnoksen arvioinnissa riippuen sopimusmääräysten tarkemmasta sisällöstä ja muotoilusta, josta ei nyt kuitenkaan ole saatavissa riittävää tietoa.

[redacted] Sopimusluonnosta on hyvin vaikea arvioida näin muotoillun tiedon perusteella erityisesti perusoikeuksien ja täysivaltaisuuden kannalta.

[redacted]

